

Jan Chochorowski, Michał Parczewski

Palffyodden-Sörkappland. Spitsbergen Zachodni. Prow. Svalbard

Informator Archeologiczny : badania 16, 322-323

1982

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

naczyń glinianych oraz kości zwierzęcych. Nadto odkryto w wielu egzemplarzach, ciężarki gliniane, przęśliki gliniane, fragmenty naczyń szklanych oraz szkła okiennego, kilkanaście przedmiotów żelaznych i grudki żużla żelaznego.

N O R W E G I A

PALFFYODDEN-Sörkappland
Spitsbergen Zachodni
Prow.Svalbard

Uniwersytet Jagielloński
Instytut Archeologii

Badania prowadzili dr Jan Chocho-
rowski i dr Michał Parczewski.
Finansował UJ. Pierwszy sezon ba-
dań. Kompleks osadniczy z XVIII -
1 połowy XIX w.

Stanowisko leży na przylądku Palffyodden, po po-
łudniowej stronie wejścia do fiordu Hornsund, na kamieni-
stym wale brzegowym. Przedmiotem eksploracji był kompleks
osadniczy złożony z pozostałości trzech chat /A-C/, relik-
tów bliżej nieokreślonych urządzeń przetwórczych /?/ oraz
cmentarzyska.

Przed podjęciem wykopalisk sporządzono plan sytu-
acyjno-wysokościowy 1:1000 oraz rysunki rzutów poziomych po-
szczególnych obiektów w skali 1:20. Rozkopano cmentarzysko
oraz chatę A.

Cmentarzysko leży w najbardziej eksponowanym
miejscu wału brzegowego. Groby były usytuowane obok siebie
i nakryte prostokątnymi brukami, które łącząc się ze sobą
tworzyły zwarty płaszcz kamienny. Ujawniono 5 grobów szkie-
letowych, z których 3 złożone były w jamach /głębokość oko-
ło 50 cm/, dwa pozostałe zaś na powierzchni gruntu. Grób 3
zalegał nad pochówkami 4 i 5. Inwentarz grobów nr 1-3 i 5
stanowiły metalowe krzyże. Ponadto znaleziono 2 kuliste wi-
siorki /?/ metalowe, guz kościany, guziki skórzane, resztki
skózanego obuwia i pozostałości całunów.

Chata A zbudowana była na planie kwadratu o boku
4,5 m. Na powierzchni widoczne były belki najniższego wień-
ca konstrukcji zrębowej. W narożniku północno-wschodnim od-
słonięto relikty pieca ceglanoego, a w narożniku południowo-
wschodnim - pryczy. Na zachód od domostwa znajdowało się
śmietnisko. Materiał ruchomy stanowi m.in. ceramika, ścinki
skóry i fragmenty wyrobów skórzanych /w tym obuwia/, okru-
chy przedmiotów żelaznych, krzemienne skałki do broni pal-
nej, ułamki fajek fajansowych, płytki muskowitu z otworami
po gwoździach, fragmenty szklanego naczynia, grudy stopionej
smoły, ociosany krąg wieloryba, klepki drewnianych naczyń.

Chronologia zespołu zabytkowego Palffyodden jest
trudna do uściślenia przed szczegółową analizą materiału

antycznego. Nie ulega natomiast wątpliwości, że wiąże się on z penetracją łowców rosyjskich /zapewne Pomorzan z nad Łorza Białego/ na terenach arktycznych. Świadczy o tym obecność krzyży prawosławnych w wyposażeniu grobowym. Można przypuszczać, że ramy chronologiczne badanego kompleksu cmentarniczego mieszczą się w granicach XVIII - 1 połowa XIX wieku.

S U D A N

KAIRRO

Stacja Archeologii Śródziemnomorskiej UW w Kairze we współpracy z Muzeum Archeologicznym w Poznaniu

Ekspedycją kierował doc.dr hab. Lech Krzyżaniak z MAP /autor sprawozdania/, w badaniach wziął także udział doc.dr hab. Michał Kobusiewicz z Zakładu Archeologii Wielkopolski IHKM PAN w Poznaniu. Finansowała Stacja AS w Kairze. Działający sezon badań. Osada i cmentarzisko neolityczne oraz cmentarzisko meroidckie.

Kontynuowano badania cmentarzyska neolitycznego /około 4500 p.n.e./, usytuowanego pomiędzy północną a południową częścią osady. W toku poprzednich kampanii odkryto tam już kilkanaście pochówków. Ogółem wyeksplorowano 142 m² stanowiska.

W wykopie sondażowym o długości 56 m i 2-4 m szerokości, biegnącym przez pagórek-stanowisko, odkryto 7 grobów /nr 55-61/ zawierających szkielety ludzkie ułożone w pozycji z nogami silnie podkurczonymi, na boku. 4 groby zawierały wyposażenie. W dwu przypadkach były to tylko fragmenty jednego naczynia ceramicznego, w innym był nim rozcieracz do żaren. Jeden z grobów zawierał wyposażenie unikatowe w neolicie sudańskim. Było nim: kilka naczyń "stożowych" zachowanych we fragmentach, surowiec kamienny w postaci dwu otoczków czertowych, kamienne ostrze siekiery, ostrze z czertu, głowica buławy z porfiru, grudki malachitu, 2 bransolety wykonane z par kłów hipopotama, pojedynczy kieł hipopotama, diadem składający się z perforowanych muszelek z Łorza Czerwonego oraz 2 grupy zbrojników półksiężycowatych z czertu; te ostatnie znaleziska pełniły funkcję grotów strzał, o czym wyraźnie świadczą kształt resztek żywicy zachowanej na ich powierzchni. Poza wykopem, na silnie zerodowanej powierzchni pagórka, wyeksplorowano także inny, zniszczony grób /nr 62/, nie zawierający wyposażenia.